

NØYTRALITET eller NATO?

En advarsel i 1948 til utenriksministeren fra major Kjelstrup, hvis ord vi får sanne i dag

Utenriksminister Lange fikk et nesten profetisk brev allerede i 1948.

Den russiske aksjon mot Finland og Sverige er et alvorlig varsko om den forfelede norske utenrikspolitikk med norsk deltagelse i en militær blokkdannelse rettet mot Sovjetsamveldet. For det er naturligvis en ny forfalskning av de faktiske forhold å si at det russiske press på Sverige nå er et bevis på at nøytralitetspolitikk ikke fører frem. Saken er jo nemlig den at en nordisk nøytralitetspolitikk er noe annet enn en separat svensk. Det er jo nettopp Norges unøytrale holdning som har bragt både det ulykkelige Finland og Sverige i faresonen. Sovjetsamveldet kan nemlig ikke angripe eventuelle amerikanske baser i Norge uten via Finland og Sverige.

Naturligvis er det lett å være etterpå klok, men i dette tilfelle har arbeiderparti-regjeringen vært advart fra første stund og har satt Nordens frihet og eksistens på spill med åpne øyne. Blant annet er det interessant i dag å notere seg at det ikke minst fra tidligere NS-hold har vært sagt klart og tydelig og nesten profetisk fra.

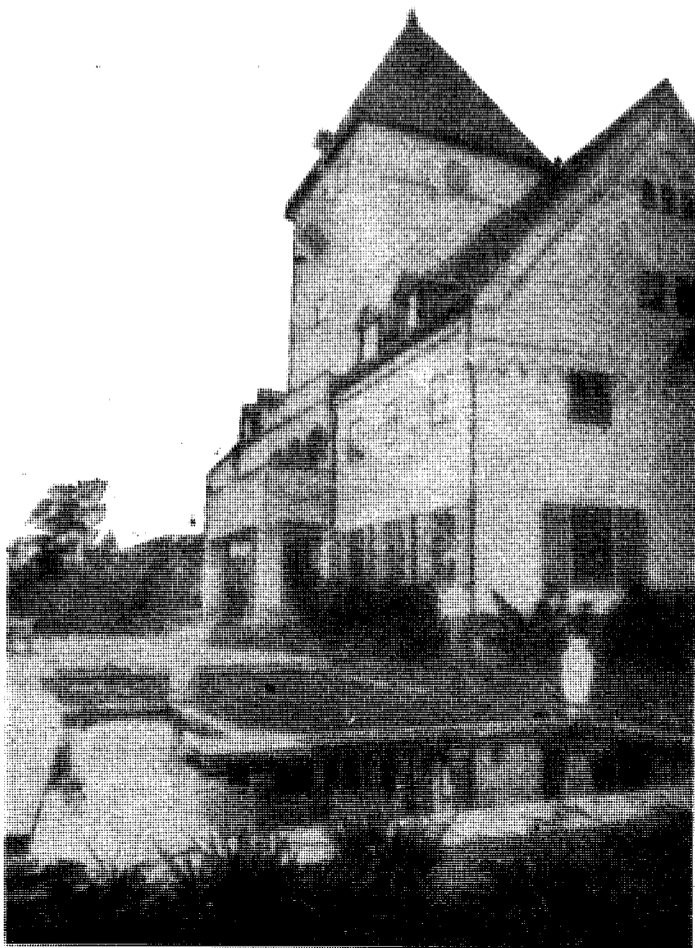
Vi har således liggende foran oss et brev som major F. H. Kjelstrup i god tid før Norge bant seg til NATO-alliansen fikk anledning til å sende utenriksminister Lange. Kjelstrup satt dengang innesperret på Akershus under den politiske forfølgelse som fulgte den annen verdens-

krig, men han fikk som sagt likevel lov til å sende brevet. Vi gjengir nedenfor noen utdrag av dette brev, som usedvanlig klart forutsier nettopp det som hender i dag. Det er forøvrig det samme syn som FOLK OG LAND på sin side senere konsekvent har gått inn for i alle år.

Slik skrev major Kjelstrup fra fengselssellen på Akershus i 1948:

«Mentaliteten i Norge etter 9. mai 1945 har vært utpreget ego-centrisk. Det kommer sterkt frem også i diskusjonen om vår tilslutning til Vest-unionen. Ifølge offisielle uttalelser fra regjeringshold og pressekommentarer m. v. er det øyensynlig en almen oppfatning at det vil være i Norges interesse å søke forhånds tilslutning til Vestmaktene for å trygge landet mot nytt invasionsforsøk. Bortsett fra spørsmålet om det i virkeligheten er i Norges interesse å skille lag med Sverige i dette anliggende, kan det neppe være tvil om at Norges valg av linje kan bli skjebnesvangert for både Danmark, Finland og Sve-

(Forts. s. 7)

«Som ministerpresident bodde Quisling i en meget representativ residens på halvøya Bygdøy —».

Slik bedømmer en tysker Vidkun Quisling

En vurdering av Hannes Rein, som hadde stadig kontakt med ham

Und wenn das Licht in Weltensturm zerbricht, ein Fünkchen blieb — und wiederum wird Licht.

I.

Vi har fått fatt i et gammelt nummer av bladet «Der Weg», som utkom i Buenos Aires, men som gikk inn for noen år siden, troligvis som følge av påtrykk fra zionistisk hold. Nr. det dreier seg om er 7. hefte, 4. årgang. Vi finner der en usedvanlig interessant vurdering av nordmannen Vidkun Quisling, skrevet av en tysker, Hannes Rein, som oppgir å ha hatt stadig forbindelse med ham under den tyske okkupasjon i Norge. Vi synes den karakteristikk av Quislings forhold til verdensproblemer og til den tyske okkupasjonsmakten inne i Norge, er så treffende og opplysende når det gjelder de faktiske forhold, at vi i dette og de følgende nummer skal gi et fyl-

dig utdrag av artikkelen, som var både lang og inngående. Det vi utelater er i hovedsaken hans skildring av Quislings liv og gjerninger inntil okkupasjonen, av hans humanitære innsats i Ukraina m. v. som Nansens befullmektigede, og av hans politiske virksomhet i Norge som forsvarsminister og senere. Alt dette vil være kjent av våre lesere fra tidligere. Men her gir vi da ordet til tyskeren Hannes Rein, som skriver om «Hvem var Quisling»:

Jeg er blitt skremt opp av søvnen ved geværskudd. Salven gav gjenlyd i festningsmurene. Jeg fór opp av køyen og så gjennom gittervinduet at det grydde av morgen. Straks etter falt det enno noen enkelte skudd. Da visste jeg at nede i gården var Quisling blitt skutt. Det var på Akershus 24. oktober 1945.

Jeg satt dengang som krigsfange på festningen Akershus i Oslo ved fjorden. Der hadde man også satt inn Quisling like før rettssaken mot ham. Daglig hadde jeg møtt ham på hans spaserter i den heslige, trange luftgården. En spesiell vaktpost ledsaget ham skritt for skritt. Alvorlig og fattet så han ut, men han hadde enno den rakryggede og respektinngydende holdning som jeg kjente fra før. Nu hadde kuler fra norske soldater endt det liv han hadde viet sitt fedreland som offiser, forsvarsminister og til slutt ministerpresident.

Det vil engang bli historieforskningens oppgave å undersøke hvilken rolle Quisling har spilt innenfor rammen av den store sammenheng gjennom den annen verdenskrig. De alliertes propaganda under krigen har stemplet Quisling som prototypen på en landsforræder, og har likestillet hans navn med begrepet «forræder». Fremdeles gjør den politiske

(Forts. side 8)

«— en enkel, mørkblå uniform og dertil en lysegrå kappe og sort lue».

Ingen avgjørelse om ektheten av «Anne Franks dagbok»

FRIA ORD redegjør for resultatet av prosessen mot Stielau

I henhold til telegram til til DAGBLADET ble «en norsk avis» nevnt i forbindelse med en rettsak mot den tyske studieråd Lothar Stielau, anlagt av Anne Franks miljønerfader fordi studieråden hadde betegnet herr Franks høne som legger gullegg «Anne Franks dagbok» som en forfalskning. Det kan vel ikke godt være ment noen annen avis enn FOLK OG LAND med dette, og vi takker forsåvidt for oppmerksomheten. Imidlertid hadde vi i sin tid hentet våre opplysninger om saken fra vår svenske kollega FRIA ORD og en artikkel i dette blad av den nu avdøde kjente danske litteraturkritiker Harald Nielsen, så det er vel riktigst å overlate ordet til vår kilde FRIA ORD. Det kan synes så meget mere påkrevet som DAGBLAD-telegrammet forsøker å få folk til å tro at mysteriet omkring den berømmelige dagboken nå endelig er løst. FRIA ORD redegjør for sakens stilling i dag slik:

Frågan om den s. k. Anne Franks dagbok er en förfalskning står alljämt obesvarad. Efterkrigshistoriens störste enskilda penning- och hetsgeschäft skulle härom dagen långt om länge beträffande «dagboken»s autenticitet ha prövats inför tysk domstol. Men därav blev ingenting — allt opplöstes i samma ogripbara töcken som från början omgivit den holländska judeflickans påstådda dagboksanteckningar.

FRIA ORD har sedan åttskilliga är objektivt sökt belysa och analysera problemet «Anne Franks dagbok». Orsaken är inte att denna skulle ha ett speciellt intresse såsom litterärt verk, ej heller att den skulle vara särskilt utvärderad såsom propagandistiskt inslag i den hets- og hatkampanj, som zionism och kommunism i skönt kompaniskap sedan 5 år drivit och driver mot tyska folket för dess «krigsförbrytelser». Vad som knyter intresset speciellt kring «dagboken» är, att den kommit att utgå i enorma upplagor på en mångfald språk över hela världen, att den getts på talscen och film, att den här i landet inarbetats i skolböcker (Bonniers förlag) och att förutsättningen för hela denna världsuppmärksamhet varit, att den är ett helt autentisk verk av en 13—14-årig flicka vid namn Anne Frank.

I en kulturartikel för några år sedan FRIA ORD ansåg sig en av Nordens erkänt mest framstående litteraturkritiker, numera avlidne dansken Harald Nielsen efter en analys av «dagboken», kunna fastställa, att den, i det skick som den publicerades, icke kunde vara autentisk. Han ansåg sig bl. a. kunna spåra tydliga drag av «medarbeiderskap» från den kände amerikansk-judiske författaren Meyer Levin's sida. Denne öppnade för övrigt en process i New York mot Anne Franks fader — hr. Otto Frank, som blivit mångmiljonär på «dotterens verk» — för att denne skulle

ha plagierat honom i samband med «dagboken»s omarbetning till teaterpjäs. Prominenta judar inom zionismen ingrepp för att inte få offentlighet kring de ömtåliga sammanhangen, och hr. Levin erhöll ett bra tilltaget skadestånd. Det kan ha sitt interesse påpeka, att Meyer Levin — tydligen med tanke på den guldgruva, som «Anne Franks dagbok» blivit för fader Otto — nu gjort en egenhändig «dagbok», som i dagarna kommit ut i svensk översättning, der en polsk judeflicka Eva självbiografiskt redogör för sina öden under världskriget med dess bestialiska nazister, koncentrationsläger, gaskammare o. dyl., Den betecknas dock som en roman, och är alltså icke något föregivet original, varför «Eva» näppligen torde bli samma lysande geschäft som «Anne».

Ty — som redan sagts — den absoluta förutsättningen för «Anne Franks dagbok»s världssucces i tyskhet och penninggeschäft har varit, att den helt och hållet är autentisk och att denna autenticitet bevarats i omsorgsfullt gjorda översättningar.

Hr. Otto Frank hade förmodligen aldri i sine vildaste drömmar kunnat tänka sig, att hans förläggarverksamhet skulle kunna arta sig till den big business som den blev. Och minst av allt hade han väl befarat, att «dagboken» skulle bli av världslitterär vikt och att man då självfallet skulle söka originalet för litteraturstudium och dess uppbevarande såsom ovärderlig källskrift.

Herr Frank visade sig anmärkningsvärt ogin mot alla vanliga propäer om att lägga fram detta originalmanuskript. Veterligt har han ännu icke gjort det i dag som dag är; i varje fall icke något original, som överensstämmer med den publicerade «dagboken». Från annat håll ha emellertid utredningar skett, som visat på genomgripande omarbetningar, omredigeringar, tillägg och

uteslutningar osv. med bl. a. ett mystiskt självmord — dödshopp från balkong — av en kvinnlig sekreterare, som vid Otto Franks sida sysslade med iordningsställandet av «dagboken».

Så inträffade emellertid något, som gav förhoppning om att sanningen skulle komma fram beträffande «Anne Franks dagbok». I januari 1959 publicerade ett studieråd i Lübeck, Lothar Stielau, i en liten elevtidning en artikel, der han bl. a. framförde följande:

«Även översättningen från det holländska originalet till tyska kan inte betecknas som en förfalskning, då den visserligen inte ordagrant, men till sin mening överensstämmer med originalet. Den barnsliga (kindliche) holländiskan har visserligen transformerats till vuxet språk. Härvid ha även uppstått en del «ojamnheter», («Unebenheiten») genom redigeringen».

Med hänsyn till att «Anne Franks dagbok» är sakrosant inom dominerande politiska och kulturelle kretsar i Bonnerepubliken ingrep undervisningsministern i delstaten snabbt: hr. Stielau suspenderades omgående från sin tjänst och ställdes på bar bakke. Saken vakte givetvis uppeende, och ministerns ovisa nit pressade hr. Otto Frank in i en återvändsgränd: han hade inget annat att göra än att begära offentligt åtal mot studierådet Stielau för «lögnaktiga och ärekränkande påståenden».

Nu kunde man alltså hysa gott hopp om att en offentlig rättegång skulle bringa verklig insyn i och klarhet om fakta i tillkomsten av «Anne Franks dagbok». Men därav blev intet.

I över två år har den s. k. förundersökningen pågått för att ge material till rådhusrätts i Lübeck av hela världen väntade definitiva rättsliga avgörande. Hr. Otto Frank har tvingats att «so oder so» lägga fram något som skulle vara «dagboksoriginal» — dock ej som offentlig handling! — och två damer i Hamburg (av vilka den enas grafiologiska expert-utlåtande underkändes i den sensationella Anastasia-processen) påstodos redan i mitten på fjolåret vid en presskonferens i justitiedepartementet ha konstaterat, att identitet förelåg mellan hr. Franks «original» och handstil från annat håll av Anne Frank. Rätten torde dock ha varit tveksam, och en tysk professor tillkallades som sakkunnig för litterär analys. Efter en

Krustsjov fikk sin troika!

Krustsjov krevet som kjent at FN skulle styres etter troikaprinsippet med én russer, én amerikaner og én såkalt nøytral i ledelsen. Kennedy slo som vanlig i bordet og sa nei, og resultatet ble som vanlig at Krustsjov fikk sin vilje i realiteten. Burmeseren U Thant er blitt generalsek-

retær med russeren Arkadev og den amerikanske neger Bunche som visegeneralsekretærer og kontrollører. Det får en vel si er vel blåst både av Krustsjov og av kommunismens trofaste veibereder gjennom mange år, og alle gode norske venstre-radikales kjælebarn Adlai Stevenson!

LA SUCCESSION

— Og hvis tilfeldigvis U Thant ikke skulle være «nøytral» nok, så foreslår Indonesia Monsieur Orang. (Nation Europe)

tid frånsade denne sig emellertid sitt oppdrag!

I förra veckan var emellertid rådhusrätten i Lübeck omsiden tvungen att i session söka bringa denna ömtåliga rättsprocedur ur världen. Det blev dock ingen rättegång — och minst av allt blev det någon offentlig klarhet om dagbokens originalitet.

Mångmiljonären Otto Frank hade under hand genom sina juristar nått samförstånd med den anklagade hr. Stielau — som självfallet icke haft ekonomiska resurser att anta juridisk, grafologisk och annan expertis — om att icke i en offentlig rättegång låte strålkastarljuset spela kring «dagboken». Processen blev icke av — den nedlades efter en förlikning mellan parterna, där hr. Stielau förklarade sig taga tillbaka uppfattningen om förfalskning efter de resultat, som förundersökningen givit. Enligt tysk lag riskerade han, om han inte klart kunnat bevisa sitt påstående — vilket som sagt erfordrat dyra sakkunnigutlåtanden — fängelsestraff och betydande skadestånd.

Ännu ventar man på «Anne Franks dagbok» i original. Flickans anteckningar skulle förvisso bjuda på mycket av intresse jämförda med den bok, som spritts över världen. Man får detta intryck inte minst av det utlåtande, som förelåg vid rådhusrätten i Lübeck, av herr Otto Franks litteräre analytiker och där det heter:

I de tyska tidningsreferaten omtalades, att rättens ordförande med en lättnadens suck kunde tillkännage, att processen inställts, innan den började. Herr Otto Franks lättnad torde icke ha varit mindre. Och ännu svävar

Til svenske meningsfeller

Dette og de to foregående numre av FOLK OG LAND har vi sendt til en del hundre svenske adresser. Vi håper at disse svenske meningsfeller kan ha interesse av vårt blad, som utkommer med ca. 40 numre pr. år, og at de vil slutte opp om nordisk samarbeide i praksis ved å tegne et abonnement på bladet. Prisen for svenske abonnenter er som for norske: n.kr. 30,— pr. helår eller n.kr. 15,— pr. halvår, fritt tilsendt i posten. Vårt postgironr. er 16450 Oslo, og adressen postboks 3214, Oslo.

I samme forbindelse offentliggjør vi denne lille hilsen fra Nordiska Rikspartiets leder:

Läsare av Nordisk Kamp

Härmed vill jag enträget uppmana Er alla at prenumerera på FOLK OG LAND, som är en av de förnämsta nationella tidningarna i Norden. FOLK OG LAND är alltid till innehåll brännande aktuell och historiskt värdefull genom sitt objektiva och orädda framförande av vad som skett under åren 1940—45. FOLK OG LAND är en varm anhängare till nordiskt samarbete och upplåter ofta sina spaltar till svenskspråkliga artiklar. En sann nordisk nationalist kan icke vara utan FOLK OG LAND.

Prenumeration kan ske direkt genom FOLK OG LAND eller genom NORDISK KAMP, Box 2149, Stockholm 2, postgiro 14 88 37. Märk talongen prenumeration på FOLK OG LAND och vi sänder avgiften vidare till FOLK OG LAND.

Göran Assar Oredsson..

man alltså i det ovissa beträffande äktheten i «Anne Franks dagbok».

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UVEAVIS

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig
ALEXANDER LANGE

Dette med «ro og fasthet»

Det er direkte nifst å se hvorledes historien synes å skulle gjenta seg. I 1940 førte våre styresmenns unøytrale politikk Norge rett inn i ulykken og påførte oss en femårig okkupasjon av fremmede tropper. Etter at de først uavlatelig hadde forsikret oss om sin nøytrale holdning, og tutet oss ørene fulle med at vi bare kunne ta det med ro og fasthet. Partipolitikere med utenriksgeniene Koht og Hambro våket over oss alle..

Påny lyder de beroligende trompetstøt fra stortingets «helige» haller, forsterket og oppfrisket i alle partiavisene, om å ta det med ro og fasthet, og at det ingen grunn er til engstelse. Og alle de kjære partipolitikere, fra det avkonservativiserte folkeparti Høyre, gjennom det bedrøvelige sentrums-kostebinderiet og helt til ytterste fløy av Arbeiderpartiets kasterte revolusjonsgarde, forsikrer i munnen på hverandre at i n t e t skal få dem til å oppgi den unøytralitet i NATO som de forsikrer oss er høyeste form for nøytralitet.

Nei, vi kan så levende forestille oss det! Det er jo blitt tradisjon i Norge dette å drive katastrofepolitikk bak folkets rygg, eller iallfall slik at det ingen mulighet har til å si sin mening, hvorefter de ansvarlige når ulykken er der pigger av til det utland en har drevet maskepi med og overlater til folket å klare seg som det best kan.

Siden vi påny manes så inntrengende til i vise ro og fasthet i den høyst truende og beklagelige situasjon som nå klart avtegner seg som resultat av unøytral holdning i stormaktsstriden, så må det være all mulig grunn til å gjenta det spørsmål en norsk oberst for en tid siden stilte, og som han i n t e t s v a r fikk på: Er det meningen at de som driver katastrofepolitikken denne gang skal bli her i landet og dele skjebne med oss andre? Eller ligger det kanskje allerede fly og skib klar til å redde våre verdifulle styresmenn og deres bakspillere?

Når det katastrofale NATO-medlemskapet, som ikke bare setter Norges eksistens på spill men også har trukket Sovjets gissel Finland og det nøytrale Sverige inn i faresonen, fastholdes så mandig og enstemmig i storting og regjering, så må vi som skal bli igjen ha krav på et klart svar på spørsmålet om standhaftigheten skal gjelde a l l e eller om det kanskje bare skal gjelde «folket», mens de ansvarlige nå som før skal fordufte. Altså: H v e m skal bli og h v e m skal gjøre amerikaner av seg?

Først når dette spørsmål er besvart klart og uten omsvøp, kan de som skal bli igjen begynne å snakke alvor om roen og fastheten.

Klart er det iallfall at det norske folk i dag ingen ro føler, det er tydeligvis forbeholdt våre partipolitikere. Det turde vel selv de minst begavede forstå når de ser den tilslutning Sosialistisk Folkeparti med sin vanviddspolitikk fikk!

Og selv om våre vise styresmenn fortrinnsvis beskjeftiger seg med tilbakeliggende negres ve og vel, så bør de forsøke å forstå at n å snakker de til hvite, norske mennesker, som ikke er dummere, og ikke dårligere orientert, og ikke mere tilbakeliggende i det hele tatt, enn at de forstår at det er svindel det som nå i mange ord presenteres i storting og i pressen.

Det står vel nemlig klart nå for de fleste, at like lite som Norge ble «overfalt» i 1940 fordi det var nøytralt, men tvertimot fordi det i k k e var nøytralt, så kan vi i dagens situasjon påberope oss hensyntagen og forståelse som et stakkars lite, nøytralt land, som uberettiget utsettes for trusler fra en mektig nabo. Vi er nemlig ikke noe stakkars lite og nøytralt land lenger. Våre politikere, som nå maner til ro og fasthet, har praktisk talt enstemmig gjort oss til en fast og strategisk viktig del av en stor krigsblokk under amerikansk

Sosialist-
bekjemper

Som kjent tøvet Senterpartiets ledelse bort hele det nydøpte partis valgopplegg med sine tåpelige og trettende kjærlighetserklæringer til Venstre og Kristelig Folkeparti. Et slikt halvborgerlig samarbeide, som dessuten i vid utstrekning ble tilbakevist av de to andre partier var den nye luft Senterpartiet hadde å by de velgere som nå er så luta lei av hele den gamle partisvindel at de snart ikke orker å stemme engang. Har DAGBLADET rett, så har partiet forøvrig allerede gitt valgspesulasjonen og sentrums-samarbeidet på båten, og frir etter godt gammel bondepartimønster fra tredve-årene til det ARBEIDERPARTI en ville bekjempe. Dagbladet skriver herom i en leder:

«Det hersker ikke tvil om at Borten i en gitt situasjon er villig til samarbeide med Arbeiderpartiet. Det er i så fall ikke første gang at vi står overfor mulighetene for et grønt-rødt samarbeide. (Jfr. Ild og vann hand i hand!). Det er bare spørsmål om prisen. Og sans for priser har, som vi vet, både Senterpartiet og Arbeiderpartiet».

Hva den annen store valg-bekjemper av sosialisme og pampestyle angår, det berømmelige folkeparti Høyre, så brøt selveste partilederen Kjos ut av de borgerliges rekke og plaserte sosialistisk folkepartis Gustavsen i den viktige finanskomiteen. Og i trontaledebatten forsikret den parlamentariske fører Lyng Gerhardsen om at Høyre skulle støtte opp om ham på alle måter, så han fikk fred til å føre oss inn i Høyres hellige land: Fellesmarkeket.

ledelse, som direkte er rettet mot Sovjetsamveldet. At denne krigsallianse bedyres bare å ha defensive formål, skiller den ikke fra dens forgjengere.

Dette er den enkle sannhet, som de mange ord ikke kan bortforklare. Og derfor frykter den tenkende del av det norske folk, forøvrig uten hensyn til politisk oppfatning, for fremtiden, trass i styresmennenes «ro og fasthet» foran den fare som en med den bitre erfarings rett mistenker dem for ikke å skulle dele med folket..

Bergs Assuransesbyrå

ALT I FORSIKRING

Arbiensgt. 1 — 44 49 94

Uvitenskapelig utredning

Av rettsoppgjørets folkerettslige og grunnlovsmessige problemer

Prost Hedem tar seg av professor Castberg, i NATIONEN

Til vår glede og vi må si forbauselse ser vi at NATIONEN har gitt plass for et utførlig og tilsynelatende ubarbert innlegg fra den utrettelige forkjemper for sannhet og rett, prost A E Hedem i anledning av at professor Castbergs radioforedrag om «retts»-oppgjøret nå foreligger trykt. NATIONEN skal ha honnør for at den på dette vis stiller seg til tjeneste for en endelig opprydning i ruinene etter det politiske oppgjør i 1945 og årene fremover. Slik situasjonen er blitt for Norge etter at vi nå for alvor har begynt å høste fruktene av vår ulykksalige utenrikspolitikk, er det visst all grunn til hurtigst mulig å gjøre opp for gammel synd og urett Slik at det norske folk ikke står splittet og uforberedt i farens stund. Men, for å vende tilbake til prost Hedem, så skriver han følgende i NATIONEN;

Hr. redaktør!

Da jeg 8. desember f. å. lyttet til professor Castbergs radioforedrag om det såkalte rettsoppgjør ble jeg høylytt forbauset over at en professor kunne bekvemme seg til å levere et forskningsmessig så lett angripelig produkt og åpenbart med vitende og vilje søke å villede sitt publikum. Så lenge foredraget ikke forelå trykt kunne en ikke godt ta til gjenmæle mot det. Men nå er situasjonen en annen. Foredraget foreligger nå som fjerde og siste kapitel i professorens bok «Juridiske stridsspørsmål i Norges politiske historie». Som en skal se står man her overfor en professor som med full rett kan si om seg selv det samme som den ikke ukjente professor Döllinger gjorde, nemlig at han i sin forskning hadde vært «mer sakfører enn historiker». Politiske sidehensyn har åpenbart vært viktigere for professor Castberg enn befølgelse av den vitenskapelige forsknings prinsipper.

Den 3. d. m. hadde Nationen et forholdsvis utførlig referat av Castbergs foredrag uten dog å undersøke om dette var vitenskapelig holdbart. Der ved kom dessverre Deres blad til å formidle videre foredragets villedende karakter. Jeg tillater meg derfor å be om spalteplass for noen få kritiske bemerkninger.

1. På side 51 leser man følgende: «Det er helt uriktig når det under tiden har vært påstått at den folkerettslige krigstilstand mellom Norge og Tyskland opphørte ved de norske troppers kapitulasjon i juni 1940».

Her unnlater professoren å meddele at det ikke dreide seg om en lokal kapitulasjon av norske tropper, men en kapitulasjon av hele den norske krigsmakt, Hæren, Marinen og Flyvåpnet. Det var etter oppdrag fra regjeringen at Norges forsvarsjef, Ruge, ad diplomatisk vei kontaktet den øverste tyske hærledelse. Ved denne kapitulasjon opphørte våpenkam-

pen, men selvsagt ikke krigstilstanden. Denne besto fremdeles, men nå i okkupasjonsens folkerettslige form, og dette så vel for tyskerne som for de norske statsmakter og for befolkningen på det besatte område.

Professorens framstilling er derfor ufullstendig og misvisende. Han burde ha merket seg den rettleidning og autoritative erklæring som statsministeren gav den hjemmeværende befolkning i sin radiotale fra London 25. juli 1940. Etter å ha nevnt at krigen hadde vart i to måneder uttalte hr. Nygaardsvold: «Vi kan nå fritt si overfallsmennene den usminkede sannhet om deres opptrøden og løgnpropaganda både under og etter krigen». Ny norsk hvitbok s. 19—20 og 22—24. (Uth. av meg). Professoren tør vel neppe påstå at statsministeren var helt uvitende om folkerettens bestemmelser. Det tør være berettiget å anta at professoren her søker å score poeng for en viss tendensiøs vurdering av rettsforholdet.

2. På samme side uttaler professoren følgende: «Det kan forøvrig i denne sammenheng nevnes at den svenske betenkning om «Den norske Rättsoppjørelsen» som ble utg. i 1956 og som etter de norske oppdragsgiveres mening skulle gi et så sterkt grunnlag for kritikken mot det norske rettsoppgjør, sely er helt utvetydig på dette punkt. Det heter uttrykkelig at overenskomsten om fiendtlighetenes opphør i Norge ikke innebar at krigstilstanden ble avløst av fredstilstand».

Her søker nok professoren atter å score poeng. Han burde neppe gå ut fra at så vel Nygaardsvold som de svenske eksperter var noen skolegutter på dette område. Det er imidlertid dette han gjør.

3. På side 52 skriver professoren: Det er enn videre ikke noen som helst grunn til å anta at den norske kon-

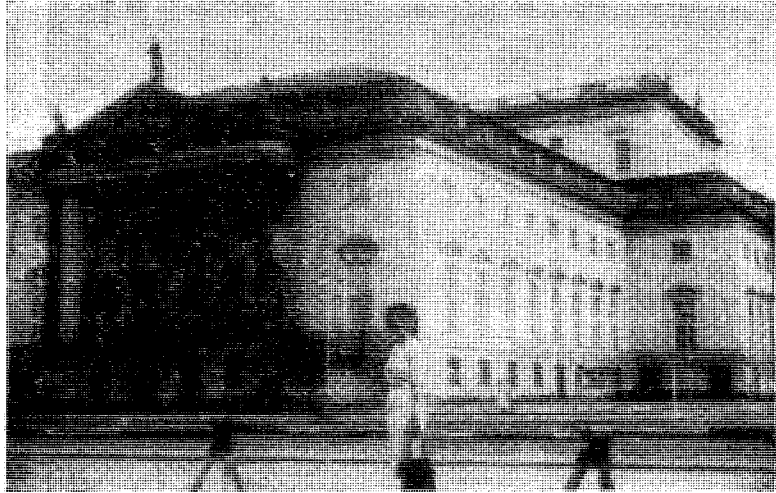
(Forts. side 7)

Göran Assar Oredsson:

En veckas vistelse i dagens Berlin

Upplevelser och känslor antecknade i dagsboksform

Her er siste del av Göran Assar Oredssons reiseberetning fra Berlin:

Stadsoperan.

III.

Vi besøkte stadsdelens Hitler-Jugendhem, eller rättare sagt då varande HJ-hem, där Vera fick sin första BDM-uniform. Vera berättade och berättade. Berättade om ungdomens uppmarscher och högtider, berättade om ungdomens insatser under bombnätterna, då det gälde att slocka elden, hjälpa barn och äldre ur bombade hus osv. Vid Breitenbachplats inte långt från Veras hem kom hon en gång att stå cirka en meter från Dr. Goebbels. Det var den 30. mars 1943, en fruktansvärd bombnatt, en av de första över Berlin. Många människor begravdes i ruiner och det gällde att varsamt gräva fram de nödställda. Tillsammans med många andra hade Vera arbetat hela natten med röjningsarbetet, smutsig, trött och av eld svedd i håret betraktade hon en grupp s.k. ortsgruppmän. De gjorde inte ett harfutt bara kommenderade andra att arbeta. En bil kom då sakta fram och stannade, ur bilen steg en officer klädd i snygg uniform, men märkt av sot och smuts, efter kom en liten man som det också tydligt märktes att ha arbetat i ruiner hela natten.

«Skall ni inte hjälpa till?» ropade den lille mannen till ortsg-

gruppsmännen. Vera kände genast igen Dr. Goebbels röst och stirrade på ortsgruppsmännen, som däremot tycktes ovetande om vem mannen var och nonchalerade frågan. Då kom officeren fram och sade: «Det är nog bäst ni hjälper till, ty Goebbels er inte att leka med.» Och den fart det blev på ortsgruppsmännen, talades det om länge i dessa Berlinkvarter. Nu var det nya hus uppbyggda på platsen och händelsen var ett minne blott.

Vi gick vidare till den världsberömda Botaniska Trädgården och inte långt därifrån låg de f. d. SS-kasernerna — UNTER DEN EICHEN nr. 135. Ett hus liknande ett litet slott visade sig vara en mycket inbjudande matservering och vi beslöt oss äta middag där. Vi frågade betjäningen om vad detta var för ett vackert slott. Vi fick veta att det en gång tillhört den välkände Generalen von Wrangel. Wrangel hade förlänats detta slott som belöning för sina krigsbragder. Han hade varit väldigt omtyckt för sin humor och sin fulhet, berättade servertören. En gång när han tog sin sedvanliga morgonritt mötte han en skomakaregesäll som visslade glatt, men slutade tvärt då han såg Wrangel. Då höll Wrangel in sin häst och sa: «Det var mig en

Dødsdans i Prag

En roman om pragerrevolusjonens dager
i 1945

av OLGA BARÉNYI

(Oversatt av ODD MELSOM)

III.

DEN RØDE MALING

Ennu to minutter, ennu ett — og nå skal de komme. Ja, der er de allerede, de 12 apostler. Går de ordentlig? Eller står de kanskje på hjul? Den pene i den blå kappen er Johannes. Han ligner litt på onkel Paul, men han har bare ett ben nå. Hvorfor var han så dum at han ganske enkelt lot benet ligge igjen i Russland. Hvis han hadde tatt det med, så kunne det forlengst vært sydd på igjen og ha grodd fast. Egentlig burde hun gå med mamma til sykehuset for å besøke onkel Paul. Men mamma kan vel ikke gå nå da den lille Brigitte skriker så bebestendig. Nåja, hun har ikke noe vett, for hun er jo ikke engang ter uker gammel. Men der — der er døden allerede. Huff, han er stygg! Og som han svinger med ljaen! Tenk om han ble sloppet løs her hvor det er så mange mennesker på Altstädter Ring — Borte er han. Og nå kommer hanen. Synd at en ikke kan høre ham gale i alt bråk. Så vakker rød han er og så morsom!

Det lille vindu i det gamle ur på Prags gamle rådhus er igjen lukket. Figurene, de tolv apostler, døden og hanen har gjort sin runde og står nå stille under det mektige urverk. Fem dumpe slag følger. Klokkeren fem. Klokkeren seks kommer de igjen. Hver time. Det har de gjort i mere enn to hundre år alt.

Lilly blir forsrekket. Fem alt! Hun hadde ikke trodd at det var blitt så sent alt. Klokkeren fire

skulle hun ha vært hjemme. Men nå må hun løpe ellers vil mamma skjenne, og i dag er det jo tildeling av smør og også av kunsthonning. Men hurtig nå, ellers stenger melkebutikken.

Piken går tvers over gaten og traver i retning av kruttårnet. I den ene hånd holder hun en liten pappeske med etpar mariehøner krabbende omkring, i den andre en veske med skolebøker. Men så stanser hun opp igjen. Foran en hattebutik står en stige, og høyt oppe på den sitter en gammel, tykk herre med en malerpøs mellom knærne.

En stund svinger han penselen frem og tilbake, akkurat som døden gjorde med ljaen, og så gjør han et par kraftige strøk og dermed er den tyske tekst på firmaskiltet vekk, og nedover butikkvinduet renner det dråper av rød maling. Hvor klossete maleren er! Nå — men hvorfor fort-

setter han ikke? Nå skal han vel også male over den tsjekkiske tekst. Men han klatrer alt ned og sier tilfreds: «Det var det», og folkene på fortuet og salgskonene i porten klapper i hendene og hopper rundt som i et dukkteater

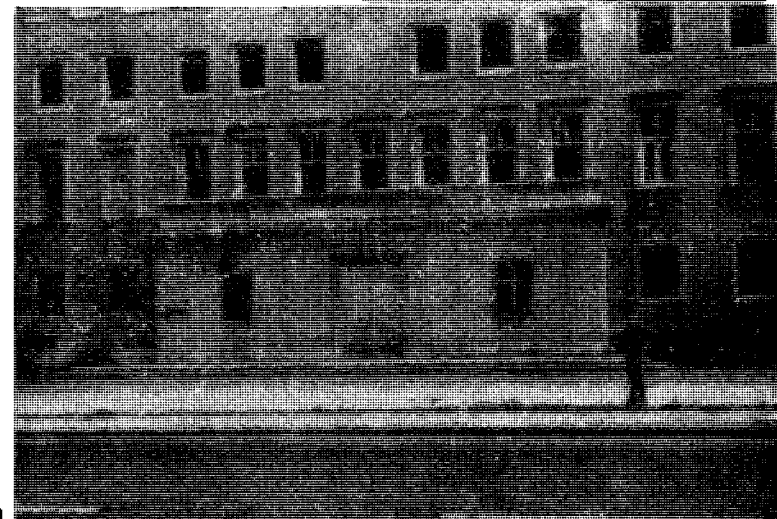
Like ved siden av står det en stige og her stryker en utpels. Også med rød farve og også her bare den tyske tekst. Folk synger en lystig sang imens og danser omkring. Lilly danser med. Ritsj, ratsj, bøkene er borte, vertshuset er borte, blomstene er borte, slakteren er borte, begravesbyrået er borte — alt er borte. Det er heldig at Lilly forstår tsjekkisk, ellers ville hun ikke finne frem mere.

Videre går det, gjennom Zeltnergasse. Den røde maling drypper og spruter, på fortuet dan-

Forts. side 6

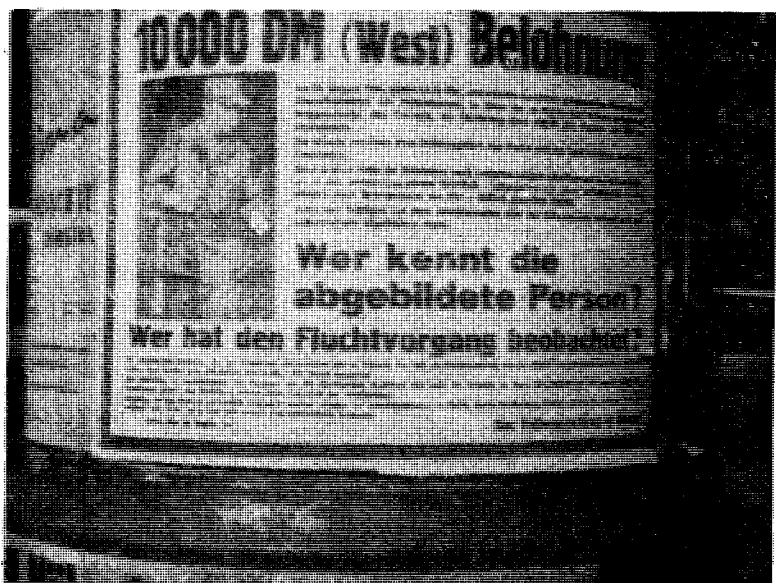

Ruiner vid Unter den Linden i Østberlin ligger som åpne så:

(Forts. s. 6)

Zf.d SS-kasernerna (Unter den Eichen Nr. 135).

Øst-tysk militsmann «etterlystet» i Västberlin just när vi var där.

O. K.:

Så løstaktig var dommen over Quisling

Press og løse påstander fra aktoratet

En av hovedfeilene ved rettergangen mot Quisling er påtalemyndighetenes hårreisende forutinntatthet. Aktor forsøker ikke å få frem hva som er hendt og når det er hendt. Han forsøker å skape et bilde av tiltalte som stemmer hans og propagandaens forutfattede mening. På side 83 i det offisielle referat fra straffesaken mot Quisling heter det:

Aktor: Ja, men husker De at De hadde møte i Stortinget den 9. april til drøfting av politiske spørsmål med forskjellige av Deres meningsfeller?

Quisling: Det kan jeg ikke si.

Aktor: Kan De ikke huske det?

Quisling: Jeg kan ikke gripe det i farten.

Lagmannen: Når på dagen skulle det være?

Aktor: Det skulle være om ettermiddagen. *Det vil bli ført flere vitner på det*, og jeg synes det er besynderlig at ikke tiltalte kan huske en begivenhet av den art.

Quisling: Det var den 9. april?

Aktor: Ja, det var den 9. april.

Quisling: Vi flyttet jo over der 10. april.

Aktor: Men dette gjelder et møte 9. april om ettermiddagen før De ga meddelelse i radioen om dannelsen av regjeringen og innstillingen av mobiliseringen.

Quisling: Jeg vil ikke benekte det, men jeg kan ikke huske noe om det.

Aktor hevder altså for det første at Quisling har hatt et møte i Stortinget den 9. april, og at han har flere vitner som kan bevise det.

Jeg har lest gjennom hele vitnelisten, men det kommer ikke noen vitner som bekrefter aktors påstand. Det eneste vitne som blir spurt om et møte i Stortinget er Harald Franklin Knudsen, og det gjelder et møte med Fagorganisasjonen. Jfr. side 196 i referatet.

Franklin Knudsen: Det var et møte, det tror jeg var 10. april, i Stortinget, hvor de fleste av disse folk var til stede, av de ledende.

For det annet påstår aktor at Quisling ga ordre om innstilling av mobiliseringen allerede den 9. april.

Det ble ikke ført noe bevis for den påstanden. Tvertimot ble det bevist at tilbakekallingen av mobiliseringen foregikk den 10. april.

Og så litt om den skjulte insinuasjon som ligger i aktors uttalelse: «— jeg synes det er besynderlig at ikke tiltalte kan huske en begivenhet av den art».

Dette rettsmøte ble holdt

Slik så pressen aktor.

tirsdag 21. august 1945. Quisling ble innesperret i Oslo Kretsfengsel 8. mai 1945. Det lå altså forut for rettsmøtet nesten 4 måneders innesperking.

Jeg satt selv på «nr. 19» i den tiden, og vet hva vi fikk av mat. Jeg overdriver ikke når jeg sier at hvis den rasjon vi fikk i disse 4 første måneder var blitt bibeholdt til f. eks. våren 1946, så hadde vi vært døde alle sammen. Det ble også sagt av vaktene som var der den første tiden, at det ingen rolle spilte om vi døde, for Arntzen hadde sagt at 250 skulle skytes, og det ble i første rekke oss.

Ved et tilfelle fikk jeg anledning til å snakke med en medfange et par minutter i badet. Jeg kjente ham og trodde han var «jössing». Derfor spurte jeg ham hvor han kom fra.

Han svarte at han kom direkte fra Sachsenhausen, og at han ble beskyldt for å være «tyster».

«Si meg da», sa jeg, «var det verre i Sachsenhausen enn her?»

«Det kan bli omtrent ett fett», svarte han.

Under slike forhold forlangte aktor altså at Quisling skulle huske alle detaljer han ble spurt om og svare på ofte provokatoriske og som i dette tilfelle helt uriktige, påstande, som han kunne «bevise» med flere vitner.

På bakgrunn av mine egne erfaringer vil jeg si at det er rarere at Quisling husket noe i det hele tatt, enn at han tar feil av og til. Når man så tenker på den påkjønning det må ha vært for ham å sitte som anklaget nede i Losjens store sal med hele «verdens-eliten» sittende og glo hatefullt på seg, så begriper en ikke at han klarte å gjennomføre rettssaken slik han gjorde det.

Uten den solide støtte i sin egen filosofi og sin gode samvittighet, ville han heller ikke ha klart det.

En artikkelserie av Alexander Lange:

Dramaet på Syrebekkestøylen i Rauland

Feilaktige dommer for «drap» som må revideres

Ikke nødvergerett for brødrene, men for den som drepte deres 79 årige far Halvor Tarjeison Lognvik.

III.

For å få til den etter mitt og manges skjønn opprørende og gale dom i lagmannsretten var det nødvendig å sette hele saken på hodet. Med den herskende politiske stemning i den uttatte lagrett (hvor visstnok bare to fjellbønder stemte mot) — skulle det kanskje ikke så store anstrengelser fra øverst til nederst i påtalemyndigheten for å gjøre det klart at brødrene Lognvik ikke representerte lov og rett, da heller ikke nødvergerett i saken. Men at de for dem, og ikke minst for Johans Lognvik i de ca. 30 sekunder kampen varte — ukjente menn hadde lovens vern på sin side! Selv om ikke brødrene visste det da, så var disse samtidens yndlinger to britiske agenter i forsvinningsdrakter, droppet med britisk utstyr og av britisk fly på Hardangervidda. Herfra skulle altså professor L. Tronstad, hvis storhet og dyrebærlighet aktor og vårt demokratiske rettsapparat i saken ikke noksom kan dvele ved — herfra skulle det med britisk utdannelse og direktiver drives sabotasje og likvidasjoner (omskrivning for mord med riktig politisk fortegn). Mot slike guder, stablet på benene av Churchill for å kriminalisere krigen, eksisterte ikke nødvergerett for en bortført lensmann, og hans bror, som ikke engang var NS. I Rauland hersket bare sabotørenes rett, hverken norsk rett eller den i samme inkorporerte Haagerkonvensjon. I Lognviksaken tenker påtalemyndighet og dommere på det gode formål, lukker begge

øyene og dekreterer: Den formastelige måtte være gal som kunne overmanne tre slike supersoldater, og lensmannen må ha forgrepet seg på Herrens salvede, ellers kunne han umulig være overmannet! Da den påfallende aggressive pfm. Christian Owe til Oskar Hasselknippes henrykkelse demonstrerte — som påtalemyndighetens surrogat for lovbefalt bevis — sin helt ut av

luften grepne teori om at mens Tronstad og Johans Lognvik kjempet i det mørke ytterrommet, kom Torgeir med karabinen og drepte professoren med et kolbeslag i hodet (hvori det allerede satt to skudd). Lagmannen spurte Johans hva han mente om denne forklaring? — Det er fri diktning — svarte Johans. Da herr Owe engang i lengre tid hadde detaljert for retten hvor fenomenalt øvet i nærkamp med og uten våpen prof. Tronstad var — kom forsvareren advokat C. A. Torstensen med kanskje sakens beste replikk: **Men da er jo ikke Tronstad død....**

*

Da bare brødrene og den

H. T. Lognvik fotografert i 1943 fotografert på åkeren hvor han ble drept to år etter

Norsk sagagubbe: Den 79-årige Halvor Tarjeison Lognvik, som ble skutt ned på åkeren under «befrielsen» i 1945

under skytningen sjokkerte og bevepnede, som det siden viste seg Milorgmann — Jon Landsverk visste, eller kunne vite, hva som hadde foregått på støylen, måtte aktor medgi at det for påtalemyndigheten «vil bli vanskelig å kunne påvise hvordan det hele er foregått»

Men i denne sak skulle ingen tvil komme tiltalte tilgode. Lagretten svarte ja på alle spørsmål og retten idømte Lognvik 10 år for drap plus 10 års sikring og Torgeir Lognvik 5 år for forsøk på drap. Den hadde her ikke kunnet følge helt ut den i rettssaken opptredende kombinasjon av etterforsker og vitne — Chr. Owe.

*

Brødrenes forklaringer måtte totalt neglisjeres. Praktisk talt alle vitneprov og innlegg under saken som ikke støttet sabotørsynet på faktum og juss måtte settes tilside! Men noe mer måtte til! Jon Landsverk forandret de av sine utsagn som gikk i tiltaltes favør blant annet at G. Syverstad hadde skutt først, men han fastholdt det viktige utsagn at skytningen i støylen ytterrom var slutt, da Torgeir trev karabinen og styrtet ut der.

*

Politifullmektig Owe har visstnok ved sin iherdige virksomhet som har fått høy-

(Forts. side 7)

